بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2019/HC-A/399

- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޢަލީ ޙަސީބު، ސ. ހުޅުދޫ، ޖަވާހިރުވިލާ (A052221)
- **އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ފަރާތް:** މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްދީދީ، ކ. މާލެ، ގ. ފާރުވިލާ (A011414)

- **ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނު ތާރީޚް:** 07 ޛުލްޙިއްޖާ 1440 / 08 އޮގަސްޓު 2019 *** ނިމުނު ތާރީޚް:** 09 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1442 / 24 ނޮވެމްބަރު 2020

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރަޢޫފު އިބްރާހީމް

- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ**
- **ނަންބަރު:** 587/Cv-C/2019
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ގޯތި ގެދޮރުން ބިންނާއި މުދާ ނެރުން
- **ހުށަހެޅި ތާރީޚް:** 27 ޖަނަވަރީ 2019 *** ނިމުނު ތާރީޚް:** 19 ޖޫން 2019

އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް [illegible] އެދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސ. [illegible] [illegible] އަލީ [illegible] ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން [illegible] ޤަޟިއްޔާ [illegible]. މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ [illegible] [illegible] ސ. [illegible]، ދ. [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] އެވެ.

ދަށު ކޯޓުގައި [illegible] ދަޢުވާ

2. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ވަނީ؛

"މިއީ، ސ. [illegible] / [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސ. [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]. [illegible] -/75,000ރ. ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."[1]

[illegible].

---

[1] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible]

ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމް

3. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ؛

"ދަންނަވާ، ޝަރުޢީ ކަންކަން އެގޮތުގައި ކުރުމާއެކު، ގ. ވިލާވިލާ / މާލެ، މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްގެ ވާރިސުން ޢަފީފާ / ސ. ހުޅުދޫ، ޢަލީ ނަސީރުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ ކުރައްވާފައިވާ މި މައްސަލާގައި، ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ، ގ. ވިލާވިލާ އޮފީސް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު ސ.19409) ހުންނަ ކޮޓަރިގައި ގޮތުގައި ހިންގުމުގެ ބަދަލު، ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ ނުހުރުމުގައި ކޮންޓްރެކްޓުގެ ބަދަލު ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކޮށްދިނުމަށް، 19 ޖޫން 2019 ވަނަ އަހަރުން 02 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ގ. ވިލާވިލާ އޮފީސް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު ސ.19409) ހުންނަ ކޮޓަރިގައި ގޮތުގައި ހިންގުމުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ކޮންޓްރެކްޓުގައި ބަޔާން ކުރި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ނިސްބަތުން އެއްބަސްވެފައި ވުމުން އެކަމަށް ނުލާ، ވީން ހުސްކޮށްދީފައިނުވާތީ ދަޢުވާލިބޭފަރާތުން ޖޫރިމަނާ / ސ. ހުޅުދޫ، ޢަލީ ނަސީރުއަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އަދާކުރަން މި ދަޢުވާގައި، ދަޢުވާގައި ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ އެދުން ފައިސާގެ ތެރެއިން 36,290/32ރ. (ތިރީސްހަހާސް ދުއިސައްތަ ނުވަދިހަ ރުފިޔާ ތިރީސްދެލާރި) އާއި 01 ޖުލައި 2019 ވަނަ އަހަރުން 15 ޖުލައި 2019 އަށް ހިނގާފައިވާ މުއްދަތުގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރި ފަރާތަށް އަދާކުރަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަން މަދަނީ މުޢާމަލާތުގެ ސާބިތުވާތީ ސާބިތުވާތީއާއި، އަދި 16 ޖުލައި 2019 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ހުސްކޮށްދޭ ދުވަހާ ހަމައަށް ކޮންމެ މަހަކު -/75,000ރ. (ހަތްދިހަފަސްހާސް ރުފިޔާ) ގެ މިންވަރުން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރި ފަރާތަށް ކުލި އަދާކުރަންޖެހޭކަމަށް ވީހިނދު ހިސާބުކުރެވިފައިވާ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ޖުމްލަ 36,290/32ރ. (ތިރީސްހަހާސް ދުއިސައްތަ ނުވަދިހަ ރުފިޔާ ތިރީސްދެލާރި) ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ [illegible] ދަޢުވާކުރި ފަރާތަށް ޙަވާލުކުރުމުގެ ޙުކުމް، 19 ޖޫން 2019 ވަނަ އަހަރުން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި

މިމައްސަލާ ސިވިލް ކޯޓުން ދައުކޮށްފައި މިދަރަނި ހަވާލުކުރުމަށް ދަޢުވާލިބުނު ޢަލީރަޝީދު / ސ. ހުޅުދޫ، އަލި

ހަސީބުއަށް އަންގައި، މިޤަޟިއްޔާއިން ޙުކުމް ކޮށްދިނުމެވެ."[2]

މިފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

4. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ބަޔާންކުރި އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ އުމަރުސަލަމް އިސްތިއުނާފު ކުރަމުން އެދި ސ. ހުޅުދޫ، ޢަލީރަޝީދާ، އަލި ހަސީބުގެ ފަރާތުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އިސްތިއުނާފަކާ ބެހޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަބަބުތަކުގެ މަތިން ބަޔާންކުރައްވާފައެވެ. އެގޮތުން އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅާފައި ވެއެވެ.

4.1 ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ގ. ވާރިވާރާ އޮފީހާ ގުޅިގެންވާ ފިހާރަ ބޭނުންކުރަމުން ދިޔައީ ސަރުކާރު އޮއްސަސްޓްތަކުގެ ދަރުން ކަމަށާއި އަދި އިސްތިއުނާފު ދައްކާ ފަރާތާއި ސ. މާލަ/ ގ. ގެލީނާ އަޖިތަރަލީރާ ސަރުކާރު ދެމެދު ގ. ގެލީނާ އޮފީ ހިރާ ގެއްލުގެ ރ. ވާރިވާރާ އޮފީ ހިރާ ގެއްގެ ދާޚިލުސަރުކާރު ވެފައިވާ އޮއްސަސްޓްތަކުގައި ނަންބަރުވެފައިވާ، އަޖިތަރަލީރާ ސަރުކާރު ސަރުކާރާއި ކުރި ހަވާލާއި، އެސަރުކާރާ އިސްތިއުނާފު ދައްކާ ފަރާތުން ޙިސާބުވެފައިވާތީ، އެއީ އިސްތިހާރު ހިއްސާގެ ދަރުނުކަމަށްވާތީ "އޮތުރުސްޓިއުރަން އަދި ސަރުކާރުތަކު" ދުސްތޫރުން ޖިނާއީ ޤާނޫނީ އުޞޫލުން ކުރި ސަރުކާރުގެ މަޖިލީހުގައި ކަމަށް ބައްޓަންކުރެވިފައިވާތީ، އެކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާ ހެކިބަސް ނުނަގައި މަޤްސަދަކީ ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

4.2 ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ޝަރީޢަތުގެ ކުރި ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ، ކުރި ބެޖެހޭކަންތައްތަކުގެ ނިޔަލަށް ޙުކުމް ނުކުރި، އެ ކުއްލިއަ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އޮތުމުން ހިސާބުގައި އޮއްސަސްޓުވެފައިވާ، ކުއްލިއަކަށް

---

[2] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމްނާމާގެ ނިޔާ

ނުވާއިރު އާއި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ރުކުން ކަނޑައެޅުއްވުމުގައި އިންސާނުންގެ ޢިއްޒަތާއި، ކެރި ކުޅަދާނަކަމަށް ބެހިފައިވާއިރު، މައްސަލަ ނިންމުމުގައި އެއިން އެއްވެސް ކަމަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަ ކުރެވުނު ނުކުތާތައް

5. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލަ އާ ގުޅިގެން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުނު ގޮތުގެ ތަފްޞީލާއި، އިސްތިޢާދާ އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނީ ސ. ހުޅުދޫ، ޖަވާހިރުވިލާ، އަލީ ޙަސީބު ހުރިހާ ކަމަކާމެދު ނުކުތާތަކާއި، އެ ނުކުތާތަކަށް ބެލުމުން ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ދެފަރާތުން ފާހަގަކުރެއްވި މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި އެންމެހާ ލިޔުންތަކާއި ބެލިއިރު އަންނަނިވި ކަންކަން ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ފެނިފައިވާ އުސޫލުން މަޢުލޫމާތު ދެއްކުން، (މި ދަރަޖަޔަށް ފަރާތްތަކުން އަލަށްދީފައިވާ ވަކިން ފަރާތްތައް ހަވާލާދީ ރިޢާޔަތް ކުރައްވައެވެ.)

6. ސ. ހުޅުދޫ، ގ. ގުލިސާ، އަޙްމަދު ޝިޕްބިލްޑިންގއާ މެދުވެރިވެގެން ދޫކުރި ކަސްޓަމަރާއި، ފަރާތުން ބައެއް ދެފަރާތުން ލިބިދޭ ތަކެތި ހަރުގަނޑު "ސަބްލީޒް" ވިޔަސް 01 ޖަނަވަރީ 2012 އިން ފެށިގެން 31 ޑިސެމްބަރު 2021 ގެ ނިޔަލަށް ސ. ހުޅުދޫ، ޖަވާހިރުވިލާ، އަލީ ޙަސީބު އަށް ކުއްޔަށް ދިނުމަށްޓަކައި، ސ. ހުޅުދޫ/ ގ. ގުލިސާ އަށް ޖަހައިދިނުމަށް ސާފުވާ އާއި ސ. ހުޅުދޫ، ޖަވާހިރުވިލާ، އަލީ ޙަސީބުއާ ދެމެދު 18 ޑިސެމްބަރު 2011 ދުވަހު އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކުރެވިފައިވެއެވެ.[3] މަހަކު ދޭން ކުއްޔަކީ -/25,000ރ (ފަންސަވީސްހާސް ރުފިޔާ) ކަމާއި، ޖުމްލަ އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި -/1,512,000ރ (އެއްމިލިއަން ފަސްސަތޭކަ ބާރަހާސް ރުފިޔާ) މަހުގެ

---

[3] ސަބްލީޒް ވިޔަސް "ކޮމާޝަލް ޕްރޮޕަޓީގެ އެގްރީމަންޓް" (18 ޑިސެމްބަރު 2011)

ވެރިފަރާތަށް ދައްކައި މި ފައިސާއިން މަހަކު -/18,000ރ. (އަށާރަހާސް ރުފިޔާ) ކަނޑައި ބާކީ -/7,000ރ. (ހަތްހާސް ރުފިޔާ) އެޑްވާންސް ފައިސާ ހިސާބުކުރުން ދައްކަމުން ގެންދިއުމަށް އެއްބަސްވެފައިވެއެވެ. އަދި ބުނެވިދިޔަ ފަދައިން އެޑްވާންސް ފައިސާއިން ކުލީގެ ފައިސާ ކަނޑައި ހިސާބުކުރުން 01 ޖަނަވަރީ 2019 އިން ފެށިގެން 31 ޑިސެމްބަރު 2021 ގެ ނިޔަލަށް ކޮންމެ މަހަކު -/25,000ރ. (ފަންސަވީސްހާސް ރުފިޔާ) ކުލީގެ ގޮތުގައި ދައްކަމުން އެއްބަސްވެފައި ވާކަން އެނގެންއެބައެވެ. މި އެއްބަސްވުމާއި އަދި ރަސީދު [illegible] [illegible] ނެތެވެ. ބުނެވިދިޔަ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 881/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާއިން ގ. [illegible] ހިރާ ގޮއްޗާއި، މ. [illegible] [illegible] ގޮޅި [illegible] ސަބަބުން، ގ. [illegible] [illegible] ބަނޑާރަ ގޮއްޗާއި އަދި [illegible] އެންމެހާ [illegible] [illegible] ގ. [illegible] / މާލެ، މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްދީދީގެ ނަމަށް ބަދަލުކޮށް "ގ. [illegible]" [illegible] ހިރާ ގޮޅީގެ ނަން "ގ. [illegible]" ގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްފައި ވެއެވެ. މިކަން އަދި ދަޢުވާލިބޭފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] އާއި އަދި ދަޢުވާލިބޭ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން 30 ޑިސެމްބަރު 2018 ތާރީޚުން ފެށިގެން ބާޠިލުވާން ކަމާއި، އެ ތާރީޚުގައި ތަން ހުސްކޮށްދިނުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން [illegible].[4] އަދި ބުނެވިދިޔަ ފަދައިން [illegible] [illegible] [illegible] 01 ޖަނަވަރީ 2019 [illegible] ފެށިގެން 2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޮންމެ [illegible] 75,000ރ. (ހަތްދިހަފަސްހާސް ރުފިޔާ) [illegible] އަދި ދަޢުވާލިބޭ [illegible] އަދި ދަޢުވާލިބޭ [illegible]

---

[4] އިންޒާރުގެ ލިޔުމުގެ [illegible] އަދި ދަޢުވާލިބޭފަރާތަށް 10 ޖުލައި 2018 ތާރީޚުގައި [illegible] [illegible] ސިޓީ

ސިޓީއަކުން އަންގާފައި ވެއެވެ.[5] ބުނެވުނު ސިޓީގެ ޖަވާބުގައި ދ. ގުރިދޫ (މިހާރު "ދ.ވާރިވާ") އުފަލިޔާ ގުޅިގެންވާ "ސަންރައިޒް" ވިޔަފާރި އެގްރީމެންޓް ސަރވިސް އާއެކު ފަރާތާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން 01 ޖަނަވަރީ 2012 އިން ފެށިގެން 31 ޑިސެމްބަރު 2021 ގެ ނިޔަލަށް އަދި ތަސްމީރު އަށް ކުއްޔަށްދީފައިވާ ވިޔަފާރިއެއްކަމަށާއި، 2018 ޑިސެމްބަރު މަހުގެ ނިޔަލަށް ދިމާވި ކޮންމެ މަހަކު އެގްރީމެންޓް ސަރވިސް އާ ކުރި ރައްކާތެރިކަމާއި، ވަކިވާކަމަށާއި، އެގްރީމެންޓް ސަރވިސް އާއެކު ވަކިވާ އެއްބަސްވުން ދެކޮޅަށްކަމަށާއި، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު 31 ޑިސެމްބަރު 2021 ގެ ނިޔަލަށް ކަމަށްވާތީން އެގްރީމެންޓް ސަރވިސް އަށް ދެވަނަ އެފަރާތުން އަންގާ ފާރަކަށް އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 25,000ރ. (ފަންސަވީސްހާސް ރުފިޔާ) ރައްކާތެރިކަމުގެ ވަކަށް ބައިންކާރު އަދި ތަސްމީރުގެ ފަރާތުން މުބައްދަލު އިސްތިހްލާކީ އަށް ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައި ވެއެވެ.[6] އަދި އެގޮތުން ނަން ހުށަހެޅުމަށާއި، ކުރީ ހުކުމަށް މުބައްދަލު އިސްތިހްލާކީގެ ފަރާތުން އަދި ތަސްމީރުގެ މަސައްކަތް ދަށްކުރުން ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅައިފިން، އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 މައްސަލާގައި މައްސަލަ ބަލައި ނިމުމާ ކަންކުރައްވާފައެވެ.[7] އަދި ދިފާޢުގެ ދަޢުވާގެ ކޯޓުގައި މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި މައްސަލައަކީ ޝަރުޢީދާއިރާ ބަލާފައިވާ ނިންމަވަ ދެށިގެން އަދި ތަސްމީރުގެ ފަރާތުން މުބައްދަލު އިސްތިހްލާކީގެ މަސައްކަތް ހުރަހެއް އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާގެ މައްސަލައެވެ. ދަފާތުގެ ދަރުމަވާ މައިގަނޑު މުސްތަޙިއްކު، މ. ބާރަވާ އުފަ ޔާރާ ގޮޅި ވާޖެއްސުމުގެ ސަބަބުން، ދ. ގުރިދޫ (މިހާރު "ދ.ވާރިވާ") އުފަލިޔާ ބަންޑާރަ ގެއްލުނު އަދި އެގޯޅިގައިވާ އެންމެހާ ނުހުރިން މުދާ މުބައްދަލު އިސްތިހްލާކީގެ ދިފާޢުކުރުމާ މުބައްދަލު އިސްތިހްލާކީގެ ނަމަށް ބަދަލުވެފައިވާތީ، އަ މުއްދަތުގެ ސަބަބުން ގުޅިގެންވާ "ސަންރައިޒް" ވިޔަފާރި ހުއްޓައި 01 ޖަނަވަރީ 2012 އިން ފެށިގެން 31 ޑިސެމްބަރު

---

[5] އިސްތިއުނާފު ދިފާޢުގެ ފަރާތުން އަދި ތަސްމީރުއަށް 02 ޖަނަވަރީ 2019 ތާރީޚުގައި ދޫކުރި ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީ

[6] އަދި ތަސްމީރުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ދިޔައިރު 09 ޖަނަވަރީ 2021 ތާރީޚުގައި ދޫކުރި ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީ

[7] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 މައްސަލާގެ ސަފުހާތަށް ދިފާޢުގައިވާ ދިރާސާ

2021 ގެ ނިޔަލަށް ކުއްޔަށް ހިފުމަށް ކުރިން އެގޭގެ ވެރިފަރާތް ކަމުގައިވާ އަޕީލްކުރާ ސަލީމް އާއެކު އަދި ނަސީރު ވެފައިވާ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

7. އިސްތިއުނާފު ކުރާ އަދި [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޕީލްކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އަޕީލްކުރާ [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

-7.1 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ށ) އަށް [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޕީލްކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 23 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަޕީލްކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޕީލްކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޕީލްކުރާ

ސަލީމްގެ ފަރާތުން މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްދީދީއަށް ޝަރުޠެއް ކޮށްފައިވާކަމާއި، އަދި މުޙައްމަދު
އިބްރާހީމްދީދީ އެ ޝަރުޠަށް އެއްބަސްވެފައިވާކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި ކަން އަދި
ރަސީދުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] ފެނެއެވެ. އަދި [illegible]
ސަލީމް އާއި، މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްދީދީއާ ދެމެދު ވެފައިވާ [illegible] [illegible]
[illegible]
މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްދީދީއާ ދެމެދު ވެފައިވާ [illegible] 23 ވަނަ ޞަފްޙާގައި[8]
[illegible] ސަލީމްގެ
[illegible]
ނެތެވެ. އަދި [illegible] ސަލީމްގެ [illegible]
[illegible] ސަލީމްގެ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (Corroborate) [illegible]
[illegible]
ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-A/01 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

[8] [illegible] ސަލީމް އާއި، މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްދީދީ އާ ދެމެދު 01 ޖަނަވަރީ 2018 ގައި ވެފައިވާ [illegible] 23 ވަނަ ޞަފްޙާގައި ވަނީ "[illegible]"

[illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 2010/SC-A/02
ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.[9] އެގޮތުން
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/36 ޤަޟިއްޔާގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުން
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[9] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/26 ޤަޟިއްޔާ

ފަރާތުން ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅި [illegible] ސަރވިސްގެ ހެކިބަސް ނުނެގުމަށް ދަށު ކޯޓަށް ނިންމި ނިންމުމަކީ ޝަރުޢީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތަށް ނިންމި ނިންމުމެއްކަމުގައި ބެލެވެން ނެތް ކަމެވެ.

7.2- އިސްތިއުނާފު ކުރާ އަދި [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] ދ. [illegible] (މިއަށް "ދ.[illegible]") އެޕެލަންޓާ ދެމެދުގައި "[illegible]" [illegible] [illegible] 01 ޖަނަވަރީ 2012 އިން ފެށިގެން 31 ޑިސެމްބަރު 2021 ގެ ނިޔަލަށް [illegible] ސަރވިސްގެ ފަރާތުން އަދި [illegible] [illegible] ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަށް [illegible] [illegible] ސަރވިސްގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށްވެ. [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] ދ. [illegible] (މިއަށް "ދ.[illegible]") އެޕެލަންޓާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] ސަރވިސްގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެވެ.

7.3- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ 9 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

9- "ދ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ކުރިނަމަ، އެފަދަ މުއައްސަސާއެއްގައި އަޅުވާފައިވާ ޝަރުތު އަދި ބާރުތަކާއި ޒިންމާ އެއްފަރާތުން އަނެއް ފަރާތަށް ބަދަލުވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ހުށަހެޅިފައިވާ ކަމަށް ފެންނަ ކަމަށް ބެލުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެއްބަސްވެއެވެ.[10]

އެއްބަސްވުމުގެ 9 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ " ދ. ގެލެރީ އެލް.ޓީ.ޑީ ހިއްސާދާރުން ބަދަލުކޮށްފައިވާކަމުގައި ވިޔަސް އެ ކުންފުނީގެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން..." ކުރިން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދ. ގެލެރީ (މިހާރު "ދ.ޓީވީޓީވީ") އެއްގޮތަށް ކޮމްޕެނީގެ "ސަކްސެސަރ" ކަމުގައި ގަބޫލުކުރެވޭ ކަމަށް ޤަރާރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި އެހެން ފަރާތަކުން ކުންފުނި ބަދަލުވި ކަމުގައިވިޔަސް، އެ ކޮމްޕެނީ ދަށުން ކުރިޔަށް ގެންދާ ކަމަށް ވަނީ ބަޔާންކޮށްފައި ކަމަށާއި އެ ކޮމްޕެނީގެ މުއާމަލާތްތަކާއި ޒިންމާތައް ބަދަލުވާނީ އެ ކުންފުނި ވަކިވާ ގޮތަކަށް ބަލައިގެން ނޫން ކަމަށް ބަލާ ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން އެ ކުންފުނި ވަކިވިނަމަވެސް ކުރިން ވަނިވި ޒިންމާތަކުގެ ބަދަލު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން އެ ކޮމްޕެނީގެ ޒިންމާތައް "ސަކްސެސަރ" ކަމުގައި ބަލައިގަނެވޭ ކަމަށް އޮތް ބަޔާނުގައި ދެކޭ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

8. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ 2015/SC-A/06 ގެ ފަނަރަވަނަ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ށ)

ގައި "އިލްތިޒާމުގެ ޒިންމާއެއް އަދާ ކުރުމަށް ..." ކުރިން ކަމަށް ހިންގާ ކަމަށް ބެލެވޭ "ބަދަލު ކުރަނިވި ..." ... (contractual obligation) ...

ކުރިއަށް ... ...

...

... ... (successor singular) "..."

---

[10] ދ. ... (01 ޖަނަވަރީ 2018)

ނަޤުލުވެގެންދާނޭ އުސޫލުތަކުން އިލްތިޒާމް ވިއްކުމުގެ ބައްޔާ އިލްތިޒާމުގެ ފަރީޤުން ލިބިގެންވާކަމާއި، މި އުސޫލު ހިނގާނީ އިލްތިޒާމް ކުރުވާފައިވާ ފަރާތުގެ ރުހުމާއެކުގައި އިލްތިޒާމުގެ ފަރީޤުން އިލްތިޒާމް އެއްބަސްވުމަކާއި ވިއްކާފައި އިލްތިޒާމުގެ ފަރީޤުން ކުރެވިދާނެ އެއްބަސްވުމާ ދިމާވާގޮތުގެ ނަޤުލުވުމުގެ ބޭނުމުން "ޢަޤްދީ ޒިންމާ" (contractual liability) އުފެދިގެންދާނެ ކަމަށެވެ"[11] ފަހަރު ކޮންމެވަރަކަށް ވެސް. މި ޤަޟިއްޔާގައި ޤާނޫނީ ގޮތުން މަސްއަލަ ބެލުމުގައި އިލްތިޒާމް ކުރެވިދާނެ އެއްބަސްވުމާ ދިމާވާ ޒިންމާގެ މައްސަލަ ކުރިމަތިވުމާއި ޙައްޤުގެ އެއްޗެއްގައި އިލްތިޒާމް ބަލައިގަތުމުން އިލްތިޒާމް ވަނީ، އެއްޗެއް މިލްކުވެރިޔާ ބަދަލުވާ ޙާލަތް ނުވަތަ އެއްޗެއް "އަލް ޚަލަފު އަލް ޚާއްޞް" (successor singular) "އަށް ނަޤުލުވެގެންދާނޭ އުސޫލު އިލްތިޒާމް ވިއްކުމުގެ ބައްޔާ އިލްތިޒާމުގެ ފަރީޤުން ލިބިގެންވާކަމެވެ. އެހެން އުސޫލުތަކުން ބަލާއިރު، ކުރީގެ ދުވަހުގެ ޙައްޤުގެ މިލްކުވެރިޔާ އެކަން ޙަޤީޤަތުގައި ނަޤުލުކުރުމުގައި އެއްޗެއް މިލްކުވެރިޔާ އަތުން ވިއްކާ ޙަޤީޤަތާ ކުރިން އެއްޗެއް މިލްކުވެރިޔާ އަތު ޙަޤީޤަތުގެ މިލްކުވެރިޔާ ވިއްކުމުގެ ބަދަލުގައި އެއްޗެއް ޙަޤީޤަތުކަމެވެ. ވީމާއެކު އެއްޗެއް ކުރީގެ މިލްކުވެރިޔާ އަތު ޙަޤީޤަތުގައި އެއްޗެއް ޙަޤީޤަތާއި ދުރުގެ އެއް ގޮތެއްގެ ކުރީގެ ބަޔާން އިލްތިޒާމުގެ ފަރާތަކީ، ފާއިތުވި ޤާނޫނީ ޙާލަތެއް ނަމަވެސް އެއްޗެއް މިލްކުވެރިޔާ އަތުން ވިއްކާ ޙަޤީޤަތް އެ އިލްތިޒާމުން އިލްތިޒާމް ކުރަން ޖެހެނީ ދެކެވޭ.

9. އިސްތިއުނާފު ކުރި ޙަޤީޤަތް ދެބަސްވި ދޭތެރޭ ނިންމި ކަމަށް ވާ، އިލްތިޒާމުގެ ކުރީ ބަޔާންކުރެވުނު، ކުރީ ބަޔާންކުރެވުނު ޝަރީޢަތް ބޭނުން ނުވި؛ އެ ކޯޓަކީ އިސްތިއުނާފުކުރި ޙަޤީޤަތް އެއްގޮތް ދިނުމުގައި އިލްތިޒާމުގެ ކޯޓަކަށް ހުށަހެޅި އެއް އިސްތިޒާ ޝަރީޢަތުގެ ދުރުން ކަންތައްތައް ދިމާވުމުގައި އިސްތިއުނާފު ފިޔަވަޅު، ކުރީ ކުރިން ބަޔާންކުރުން ތަފާސްހިސާބު، މަޢުލޫމާތު ނިންމުމުގައި ގޮތުން އެއްގޮތް ކުރަނީ ދިފާޢުކުރުމުގައި ނިންމަކުން ބޭނުން ކުރިއަރާ ނިންމުމަކުން ޝަރީޢަތުން ދިފާޢުކުރެވިފައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 881/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ވ. ގޮތުގެ އެއް ކުރި ގެއްލުމުން، މ. ފާރުލާ އެއް ކުރި ގެޔަ

---

[11] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/SC-A/06 ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ހުކުމް

ރާޖައްސުދުގެ ސަބަބުން، ގ. ގެދީނާ އެލާއިޓް ބަރުގަތު ގެއްލިއްޖެ އަދި އޭގޮތުގައިވާ އެންމެހާ ނުހުރުވާ ދުރު، ގ. ވަރާޔާ / މާލެ، މުޢާމަލާތު އިޝްތިރާކުގެ ނަމަށް ބަދަލުކުރެވޭ، ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައި[12] މި ނަމަކަށްވެސް، ޖީގެ ކުރިން ގ. ގެދީނާ އެލާއިޓުން ގޯތީގެ ފިހާރަތަކާ، ސ. މާލެ/ ގ. ގެދީނާ އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ކަމާއި، އާއިލާ، ގ. ގެދީނާ އެލާއިޓް ގޯތިތަކުގައި މަޖިލީހުގަނޑު ދޮރު ކަނޑައި، ފަރާތުން ބައެއް ދުވަހުގެ އިމާރާތްކޮށް ހަދާފައިވާ "ސަރޗާޖް" ކިޔާ 01 ޖަނަވަރީ 2012 އިން ފެށިގެން 31 ޑިސެމްބަރު 2021 ގެ ނިޔަލަށް އަދި ދަސްވެފައި އެއް ކުއްޔަށް ދިނުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ކުރި އަދި ދަސްވެފައި ދެމެހި، 18 ސެޕްޓެމްބަރު 2011 ދުވަހު އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކުރެވިފައިވެއެވެ.[13] މި އެއްބަސްވުން، ބޭނުންވާ ކަމަށް މުޢާމަލާތު އިޝްތިރާކުގެ ދަށުން، އަދި ދަސްވެފައި އެއް އެއްވެސް ނަމަވެސް، އެއްބަސްވުން އޮފީސްތަކުން ބޭނުންކުރެވިފައިން ސަރުކާރު އަދި ވާރިސް ދެބައިމީހުން ފެންނަކަމަށް ނިމުނެވެ. އެންމެހާ ކަމަށް ސަރުކާރު އަދި ވާރިސް ސަބަބު މަރުވުން ނުވާ ހިނދަކު ނުވަތަ ދެފަރާތުން އެއްބަސްވުން އާ އެއްބަސްވުމަކުން ބަދަލުކޮށްފި ހިނދަކު އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށް އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު 31 ޑިސެމްބަރު 2021 ގެ ނިޔަލަށް ދެމިގެން ދާނެއެވެ. އަދި އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް، ޖަލްސާ ކުރި މުޢާމަލާތު އިޝްތިރާކުގެ އަށް ހޯދާ ކުރުމަށް ސަރުކާރު އަދި ވާރިސް ހަމައެކަނި ނުބައްކަމެވެ.

10. ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށްޓަކައި އެކަން ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤުވެފައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަން ޖެހޭ ކަމަށެވެ.

---

[12] ނަންބަރު -19409 އިމާރާތުގެ ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު "ކާއިނާތުރިއްޔާގެ އެއްބަސްވުންތައް" (18 ސެޕްޓެމްބަރު 2011)

ޙުކުމް:

ދެންނަމަ، އިސްވެ ފާހަގަ ކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމުން، މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 587/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލްކުރީމެވެ.